

**Prvá kniha kráľov
(Gn 37-50; Ž 1
1 a 2 Tim; Tít; 1 Jn)**

Život vo vernosti Pánovi

Stretnutie katechéto 5.9. 2026

ŽALM 1: *Dve cesty*

- ¹ ***Blažený človek,***
čo nekráča podľa rady ***bezbožných***
a nestojí na ceste ***hriešnikov,***
ani nevysedáva v kruhu ***posmievačov,***
² ale v **zákone** Pánovom ***má zálubu***
a o jeho **zákone** ***rozjíma dňom i nocou.***
- ³ Je ako **strom** zasadený pri kanáloch vody,
čo prináša ovocie v pravý čas,
a jeho lístie nikdy nevädne;
darí sa mu všetko, čo podniká.
-
- ⁴ No nie tak ***bezbožní,*** veru nie;
tí sú ako **plevy**, ktoré vietor ženie pred sebou.
- ⁵ Preto bezbožní **neobstoja na súde,**
ani hriešnici v zhromaždení ***spravodlivých.***
-
- ⁶ Nad cestou ***spravodlivých*** bedlí Pán,
ale cesta ***bezbožných*** zanikne.

Štruktúra Ž 1

po *obsahovej stránke*:

Vv. 1-3 charakteristika blaženého

Vv. 4-5 charakteristika bezbožného

V. 6 zhodnotenie

Po *kompozičnej stránke* nájdeme v žalme 1 ***chiastickú*** štruktúru:

A ***Blažený*** človek, ktorý nekráča podľa rady **bezbožných**

nestojí na *ceste* **hriešnikov...** (1abc)

ale v zákone **Pána** má záľubu... (2a)

B ako **strom** zasadený pri kanáloch vody (3ab)

C darí sa mu všetko, čo podniká. (3c)

C' nie tak ***bezbožní*** (4a)

B' ako **plevy**, ktoré vietor ženie (4b)

A' **bezbožní** *neobstoja*, ani **hriešnici** v zhromaždení ***spravodlivých*** (5)

nad *cestou* spravodlivých bedlí **Pán**, *cesta* bezbožných zanikne (6)

Jer 17,5-8

5 *Toto hovorí Pán:*

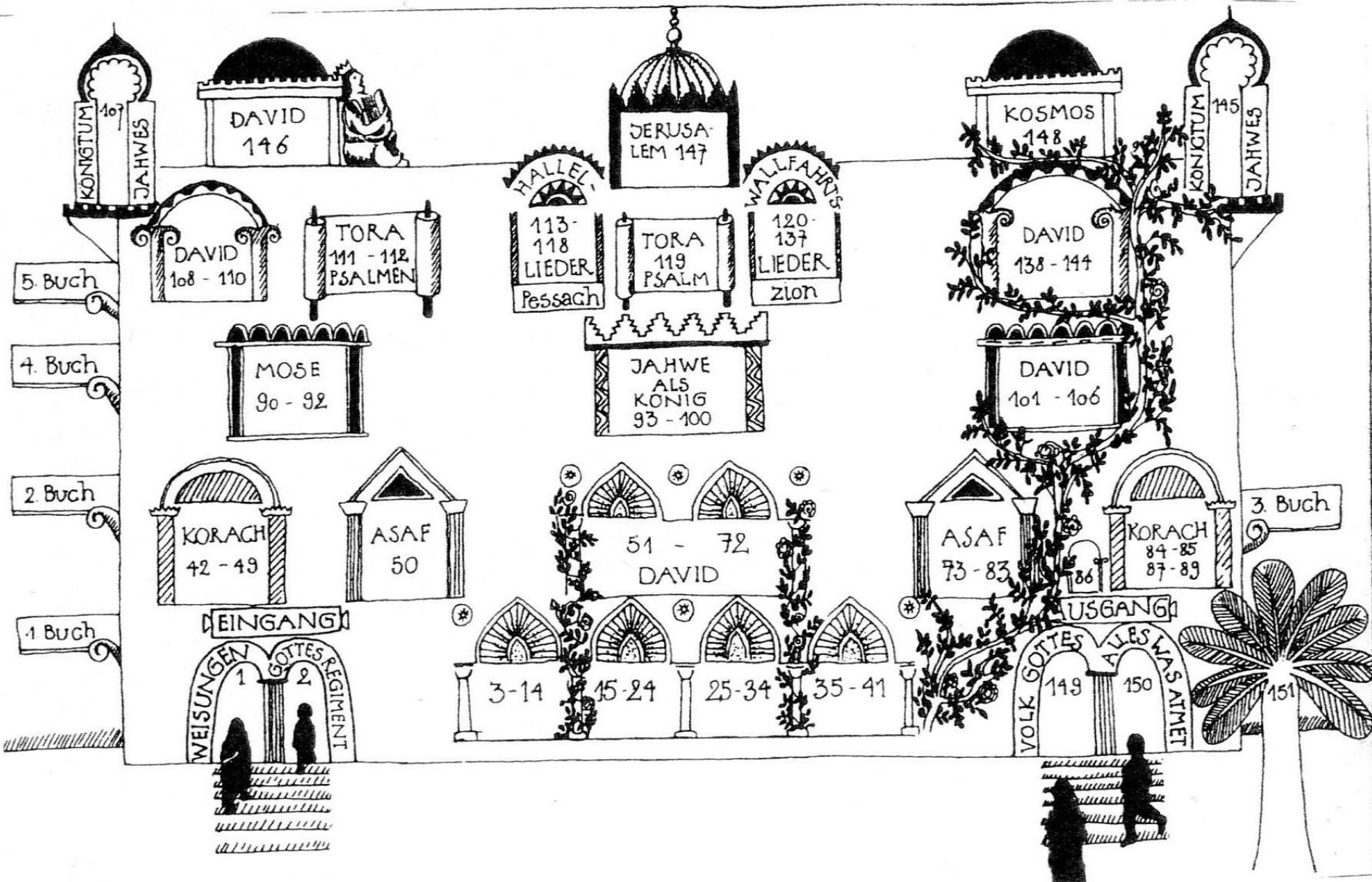
*“**Zlorečený** je muž, ktorý dôveruje v človeka
a telo urobil svojou oporou,
ale od Pána sa mu srdce vzdialilo.*

6 *Je ako tamariška na púšti,
neuzrie prichádzať blaho,
býva (bude bývať) v púšti na vyhoreniskách,
v zemi sol'natej, neobývanej (kde nikto nemôže bývať).*

7 ***Požehnaný** je muž, ktorý dôveruje v Pána,
Pán bude jeho nádejou.*

8 *Je ako strom, zasadený pri vode,
čo si vystiera k potoku korene,
nebojí sa, keď prichádza horúčosť,
lístie mu ostáva zelené.
V suchom roku nemá starosti
a neprestáva rodiť ovocie.*

Žaltár ako *chrám slov*

Gn 37-50

Jozefov cyklus: dejiny Jakubovej rodiny

Štruktúra: Príbeh pozostáva z nasledovných epizód: [1]

37,2–36	Jozef predaný do Egypta	
38,1–30	Tamara a Júda	
39,1–20	Jozef a Putifar	A
39,21–40,23	Jozef vo väzení	B
41,1–57	Jozef v paláci	C
42,1–38	Prvá návšteva Jozefovej rodiny v Egypte	A'
43,1–45,28	Druhá návšteva Jozefovej rodiny v Egypte	B'
46,1–47,31	Tretia návšteva Jozefovej rodiny v Egypte	C'
48,1–50,26	Posledné dni Jakuba a Jozefa	

[1] Porov. G. Wenham, *Genesis 16-50*, Word Biblical Commentary, Volume 2, Dallas, Texas 1998.

45,5: „*lebo Boh ma poslal sem pred vami zachovať život*“

50,20: Vy ste síce snovali proti mne zlo, ale Boh to obrátil na dobro, aby uskutočnil to, čo je dnes, aby zachránil život mnohým ľudom“.

Knihy kráľov - מְלָכִים

a ich miesto v kánone

Historické knihy 1 a 2 Kr tvorili pôvodne jeden spis (Sam a Kr boli rozdelené pri gr. preklade SZ Septuaginta /LXX/), obsahovo súvisia s ***kráľovstvom*** (monarchiou). Vulgáta označila Sam a Kr ako **1.-4. kniha kráľov**: tak obsahujú dejiny od Samuela, posledného sudcu, ktorý pomazal prvého i druhého izraelského kráľa (Šaula a Dávida) až po zániku kráľovského Jeruzalema v r. 586 pred Kr., resp. omilostenie *Joachina v zajatí v r. 562*).

V **hebrejskom kánone** patria Sam a Kr spolu s **Joz** a **Sdc** do **prvých**, resp. **skorších prorokov**. Tieto knihy sú súčasťou tzv. **Dtr** - **deuteronomistického diela** (**Dt-Joz-Sdc-Sam-Kr**). Jeho cieľom je **konsolidácia exilového a poexilového židovstva**. Podľa Norberta Lohfinka sú v Sam a Kr dejiny „bilancovaním po katastrofe“.

Torah / Pentateuch

Genesis	Exodus	Leviticus	Numbers	Deuteronomy

Tetrateuch

Hexateuch

Former Prophets

Joshua	Judges	1 and 2 Samuel	1 and 2 Kings

Deuteronomistic History (DH)

Zámer kníh Kr: poukázat na vernost Pána Boha svojej zmluve, potom čo Izrael odmietol Pánovo vedenie a počúvanie jeho slova. Po príchode hrozby, ktorá bola v prípade porušenia zmluvy ohlásená, skúmajú svätopisci kníh Kr ***ako môže Boh darovať Izraelu nový začiatok?***

„Prorocky čítané dejiny“ v 1 a 2 Kr súvisia so **deuteronomistickou dejinnou schémou**, ktorá bola **Sdc** uplatnená pri veľkých sudcoch.

Je založená na **teórii odplaty**: za *hriech trest*, za *dobro požehnanie*:

- 1) ***hriech Božieho ľudu*** (modloslužba)
- 2) **trest** od **Pána** (v podobe agresie cudzieho národa, v Severnom izraelskom kráľovstve to boli Asýrčania v r. 722 pred Kr. a v južnom judskom zasa Babylončania v roku 586 pred Kr.)
- 3) ***pokánie ľudu*** (návrat k Bohu cez uznanie hriechu a jeho oplakávanie)
- 4) **Pán** vzbudí **záchrancu**, ktorý nastolí obdobie pokoja

Ak schéma platila v Sdc, platí aj po modloslužbe severného a južného kráľovstva (bod 1) a agresii cudzích národov (bod 2). Teraz sa čaká ***pokánie*** ľudu (bod 3), ktoré vzbudí **spásu** od Pána (bod 4).

Vznik a charakter kníh

V knihách sa dajú nájsť väčšie či menšie samostatné texty, ktoré pochádzajú z rôznych období a majú za sebou vlastné dejiny tradície i redakcie. *Tieto knihy boli zostavené v 6 stor. pred Kr. a obsahujú pomerne málo neskorších doplnkov.* Počíta sa, že posledná redakcia kníh mohla byť dielom 4. stor. pred Kr. (350-300).

Spomedzi starobyklých prameňov Sam-Kr možno menovať:

Kniha letopisov Šalamúna (סֵפֶר דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה 1 Kr 11,41);
Letopisy judských kráľov (סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה 1 Kr 14,29), **Letopisy izraelských kráľov** (1 Kr 14,19) a pôvodne samostatné texty:

- **dejiny Samuela** (1Sam 1,1–3,21);
- **príbehy Eliáša a Elizea** (1 Kr 17–19.21; 2 Kr 1–8);
- **rozprávanie o Izaiášovi** (2 Kr 18,13–20,19).

Literárne žánre a literárne formy kníh

- **modlitba** kráľa Šalamúna pri otvorení chrámu (1 Kr 8,22-53);
- **antietiológia** (podanie o príčine) o nepravom kulte v Dane (1 Kr 12,33-13,10);
- 2 Kr 16,7-9. **10-16** je časť z **chrámovej kroniky**, pretože podáva detaily ohľadom kultu
- zničenie chrámu v 2Kr 25, výstavba v 1Kr 6-7. Zápisy sú z kňazských kruhov.
- **jednoduchá legenda** (v zmysle lat. *to, čo sa má čítať*) **o prorokovi**, je zbavená morálnych kategórii (2 Kr 4,1-7 prorok rozmnoží olej vdove, nemá však nejaké zásluhy oproti iným vdovám, 2 Kr 2,24nn - krutý príbeh o úcte k prorokovi
- **umelecky rozvinuté podanie o prorokovi** z literárneho hľadiska. Napr. 2Kr 4,8-37, kde nájdeme charakterový popis postáv, okolnosti spoznania a motívy konania.
- svätý vstúpi aj na politické pole (napr. sv. Jana z Arku). Pozorujeme, že nejaký historický prvok sa odráža v politickom zásahu. **Politická legenda** keď Elizeus zasiahne v prospech izraelského kráľa v Dotane (2Kr 6,8-23), a tiež v Samárii (6,32-7,2), v 2Kr 13,14 nazvaný: *môj otec, voz Izraela a jeho kočiš!*
- správa o vojnovom ťažení Jozafáta a Achaba (1 Kr 22,1-40).
- **naplnenie prorockého slova** ako názorné **ukážky prorockej náuky**. *Príklad: 2 Kr 20,12-19* je textom o splnení prorockého slova, niet tu zázraku iba slova, ktoré sa splní, je dostatočnou príčinou, aby sa skutočnosť udiala.

Delenie kníh kráľov (1 a 2 Kr)

- 1) *Dejiny Šalamúna* (1Kr 1–11): posledné činy Dávida, prvé roky kráľa Šalamúna, postavenie chrámu a kráľovského paláca, vrchol a zánik jednotného kráľovstva (cca. 926 pred Kr.).
- 2) *Dejiny dvoch rozdelených kráľovstiev* (1Kr 12–2 Kr 17): politická a náboženská schizma, dejiny rozdeleného kráľovstva, **dejiny prorokov Eliáša a Elizea**, dejiny rozdelených kráľovstiev; severné zaniká v roku 722 pred Kr.
- 3) *Dejiny júdskeho kráľovstva* (2 Kr 18–25) do r. 587.
kráľ **Ezechiáš** (716-687) je pozitívne hodnotený, má na tom zásluhu prorok **Izaiáš**; takisto **Joziáš** (640-609) zachovával Božiu vôľu. Opis posledných júdskeho kráľov, ich odvedenia do zajatia; nádej svitá v oslobodení kráľa Joachina v bab. zajatí v 562 pred Kr. (2Kr 25,27-30).

**THE KINGDOMS
OF ISRAEL
AND JUDAH**

Päťčlenná schéma prezentujúca kráľov **(u júdskych kráľov je **sedem prvkov**)**

1/ **meno** kráľa, **meno** jeho otca

1a/ **u júdskych** kráľov aj **meno** ich **matky**

(z dôvodu dávidovskej mesiášskej línie)

2/ **synchrónny údaj** o kráľovi v druhom kráľovstve (u júdskych kráľov údaj o izraelskom kráľovi, pri izr. naopak).

3/ **vek** pri nástupe za kráľa a **počet rokov** jeho vlády,

4/ **morálne posúdenie** náboženského a spoločenského správania kráľa.

5/ nejaký dôležitý **čin** alebo odvolávka na **iné činy** opísané v nejakom **inom prameni** (letopisy)

5a/ **pri júdskom kráľovi** aj **miesto pochovania**,

Ustálená formula	Presný výskyt v 1–2 Kráľov	Teologicko-historická funkcia
„robil, čo je zlé v očiach Pána“	1 Kr 11,6; 14,22; 15,26.34; 16,19.25.30; 22,52; 2 Kr 3,2; 8,18.27; 10,31; 13,2.11; 14,24; 15,9.18.24.28; 17,2; 21,2.6.15.16; 23,32.37; 24,9.19	teologické kritérium hodnotenia kráľa . Dejiny nie sú hodnotené politickým úspechom, ale vernosťou Pánovi.
„chodil po ceste Jeroboama, syna Nebatovho“ / „neodstúpil od hriechov Jerob.“	1 Kr 15,26.34; 16,2.19.26.31; 22,52; 2 Kr 3,3; 10,29.31; 13,2.11; 14,24; 15,9.18.24.28; 17,21–22	Jeroboam sa stáva negatívnym historicko-teologickým prototypom . Severné kráľovstvo sa posudzuje podľa jeho hriechu.
„popudzoval Pána k hnevu“	1 Kr 14,9.15; 15,30; 16,7.13.26.33; 21,22; 2 Kr 17,11.17; 21,6.15–16.22; 23,19	Ukazuje teologickú príčinnosť dejín : modloslužba nie je iba morálnym zlyhaním, ale vyvoláva Hospodinov súd.
„chodil po všetkých cestách/hriechoch svojho otca“ / „podľa všetkého, čo robil jeho otec“	1 Kr 15,3.11.26; 22,43.52; 2 Kr 8,18.27; 21,20–21; 24,9.19	Zdôrazňuje dynastickú kontinuitu hriechu – kráľovské dejiny sú interpretované ako opakovanie predchádzajúceho vzorca.

„ostatné skutky [kráľa]... nie sú zapísané v knihe kroník kráľov...?“	1 Kr 11,41; 14,19.29; 15,7.23.31; 16,5.14.20.27; 22,39.45; 2 Kr 1,18; 8,23; 10,34; 12,19; 13,8.12; 14,15.18.28; 15,6.15.21.26.31.36; 16,19; 20,20; 21,17.25; 23,28; 24,5	Čisto historiografická formula: autor odkazuje na širšie kráľovské archívy, čím vytvára dojem selektívneho, teologicky orientovaného dejepisectva.
„usnul so svojimi otcami“ / „spočinul pri svojich otcoch“	1 Kr 2,10; 11,21.43; 14,20.31; 15,8.24; 16,6.28; 22,40.50; 2 Kr 8,24; 10,35; 13,9.13; 14,16.22.29; 15,7.22.38; 16,20; 20,21; 21,18; 24,6	Štandardná prechodová formula smrti kráľa, ktorá spája jednotlivé panovania do súvislej historickej línie. 2 Kr 21,18 ju používa pri Manassesovi.
„a kral’oval [jeho syn] namiesto neho“	1 Kr 11,43; 14,20.31; 15,8.24; 16,6.28; 22,40.50; 2 Kr 8,24; 10,35; 13,9; 14,16.22.29; 15,7.22.38; 16,20; 20,21; 21,18; 24,6	Formula vytvára dynastickú a chronologickú kostru rozprávania. Smrť jedného kráľa a nástup jeho nástupcu sú stereotypne prepojené.

Teologické poslanstvo

Deuteronomistická história – Izrael má ísť cestami života s pohľadom upretým na Boha, ktorý pôsobí v dejinách.

Knihy Dtr vyzývajú k obráteniu k Bohu a k novému Bohom darovanému začiatku.

*Ideálom je: **jeden Boh, jeden ľud, jeden kráľ, jeden kult.***

Základné *prejavy Božej milosti* vo vzťahu k jeho národu sú: **ľud** (národ) a **krajina**.

Oba národy v národných katastrofách v rokoch 722 a 586 pred Kr. utrpeli porážku.

Privilégium, ktoré dal Boh svojmu ľudu, spočíva v tom, že s ním uzavrel *zmluvu* a tá trvá aj po zničení **krajiny** a zajatí **ľudu**.

Kráľovstvo

V 1 Sam - 2Kr hrá **kráľovstvo** *centrálnu roľu*. Aj keď vzniklo napriek Pánovi (1 Sam 8 - protimonarchistická verzia) a v konzervatívnych kruhoch bolo ešte dlho odmietané, bolo však Božím darom (promonarchistická verzia v 1 Sam 9 a v 1 Sam 11) a vďaka Božiemu miláčikovi Dávidovi potvrdené a spojené s veľkými úlohami a prísľubmi (Nátanovo proroctvo - 2 Sam 7).

Kráľovstvo Izraela malo zvláštnym spôsobom reprezentovať zmluvu a vyvolenie Pánom, nedosiahlo svoje poslanie, **nastala v ňom skaza a stratilo posvätný charakter**. Preto zásluhou mizne - v rokoch 722 resp. 586 - z javiska dejín.

V nasledujúcich storočiach sa viaže na kráľovstvo nádeje na mesiášskeho kráľa-zachráncu, Spasiteľa, ktorý je vo viere novozákonného ľudu nečakaným spôsobom stelesnené v postave Ježiša z Nazareta, ktorý má titul hebr. **Mašiách**, aram. **Mešicha**, gr. **Christos** (čiže **pomazaný kráľ**).

Hriech kráľov spočíval v tom, že sa stavali na miesto Pána, miesto aby boli spolupracovníkmi Boha na záchranu ľudu. A to všetci králi počínajúc Šaulom, ktorý bol Bohom odvrhnutý, až po posledného kráľa Sedekiáša. **Kritériom hodnotenia kráľov v deuteronomistických dejinách je dokonalá poslušnosť voči Bohu**. Iným kritickým momentom je ich **vzťah k chrámu a náležitému kultu v Jeruzaleme**. Kráľovstvo sa v oboch týchto bodoch previnilo a zavinilo tak zánik národa i stratu zeme. Bezúspešne nabádali proroci kráľov k poslušnosti voči Bohu, jeho slovu a zákonu. Už zlyhanie Saula na začiatku **kráľovstva akosi dopredu programuje zlyhanie ďalších kráľov**.

Výnimku tvoria iba niektorí králi - s výhradami sú chválení judskí králi **Aza, Jozafát, Joas, Amaziáš, Azariáš a Jotam**. Neobmedzenú chválu si zasluhujú iba reformní judskí králi: **Ezechiáš a Joziáš**, ich zbožnosť nemohla zadržať bezbožnosti a previnenia Izraela.

Sion a chrámový kult

Zároveň s Dávidom si Boh vyvolil i nové miesto pre svoj nový zásah do dejín spásy: Jeruzalem/Sion (hebr. *cijjon* – **pevnosť** pôvodných Jevuzejcov, ktorú dobyl Dávid).

Božie slovo a náuka prorokov

Hlásatelia Božieho slova a zároveň napomínajúci kazatelia pri dodržiavaní zákona sú v dtr. dejinách najmä proroci. V deuteronomistických dejinách se hovorí o mnohých prorokoch (väčšinou nepíšucích): **Samuel** (1 Sam), **Nátan**, **Gad** (2 Sam), **Ahiáš** zo Šíla (1 Kr 11; 14), **Micheáš syn Jimlov** (1 Kr 22), **Eliáš** a **Elizeus** (1. a 2. Kr). Ďalej prorokyňa **Chulda** (2 Kr 22), **Izaiáš** (2 Kr 19-20). Zvlášť v severnej ríši hrali proroci dôležitú politickú roľu, keď proti kráľovskej zvôli hájili práva Pána (porov. príbehy Eliáša a Elizea).

Kráľ Šalamún (שלֹמֹן *š^elomó*) v 1 Kr 3–11

Je predstavený ako kráľ:

- **zbožný** (prosí o počúvajúce srdce v 1 Kr 3,9; 2 Krn 1,7-10 a nato prináša množstvo obetí);
- **spravodlivý** (rozsúdil prípad dvoch žien 1 Kr 3,16-28);
- **múdry** (1 Kr 5 ¹² Povedal tritisíc prísloví a piesní mal tisíc a päť. ¹³ Hovoril o stromoch, od libanonského cédru až po yzop, ktorý vyrastá z múru, hovoril tiež o zvieratách, o vtákoch, o plazoch a o rybách);
- **zručný** ako stavitel' chrámu a kráľovského paláca v Jeruzaleme (1 Kr 6-9)
- **bohatý** (1 Kr 10 návšteva kráľovnej zo Sáby a následný opis bohatstva)
- **utláčajúci ľud** (daňami a nútenými prácami) a
- **nedôsledný v zbožnosti** a tolerujúci iných bohov (1 Kr 11)

1Kr 3,16-28

1 Kr 3,26:...žena, ktorej syn bol živý, povedala kráľovi, lebo sa pohlo jej **vnútro** nad vlastným synom (פִּי-נִכְמָרוּ רַחֲמֶיהָ עַל-בְּנָהּ): "S dovolením, pane! Dajte jej živé dieťa, a nezabíjajte ho!"

Šalamún – ideálny autor múdroslovia

V neskoršej biblickej tradícii sa múdry kráľ Šalamún stal **ideálny autor** múdroslovnej literatúry (pripisuje sa mu „autorstvo“ kníh **Prís, Kaz, Pies a Múd** a dvoch žalmov **Ž 72; 127**).

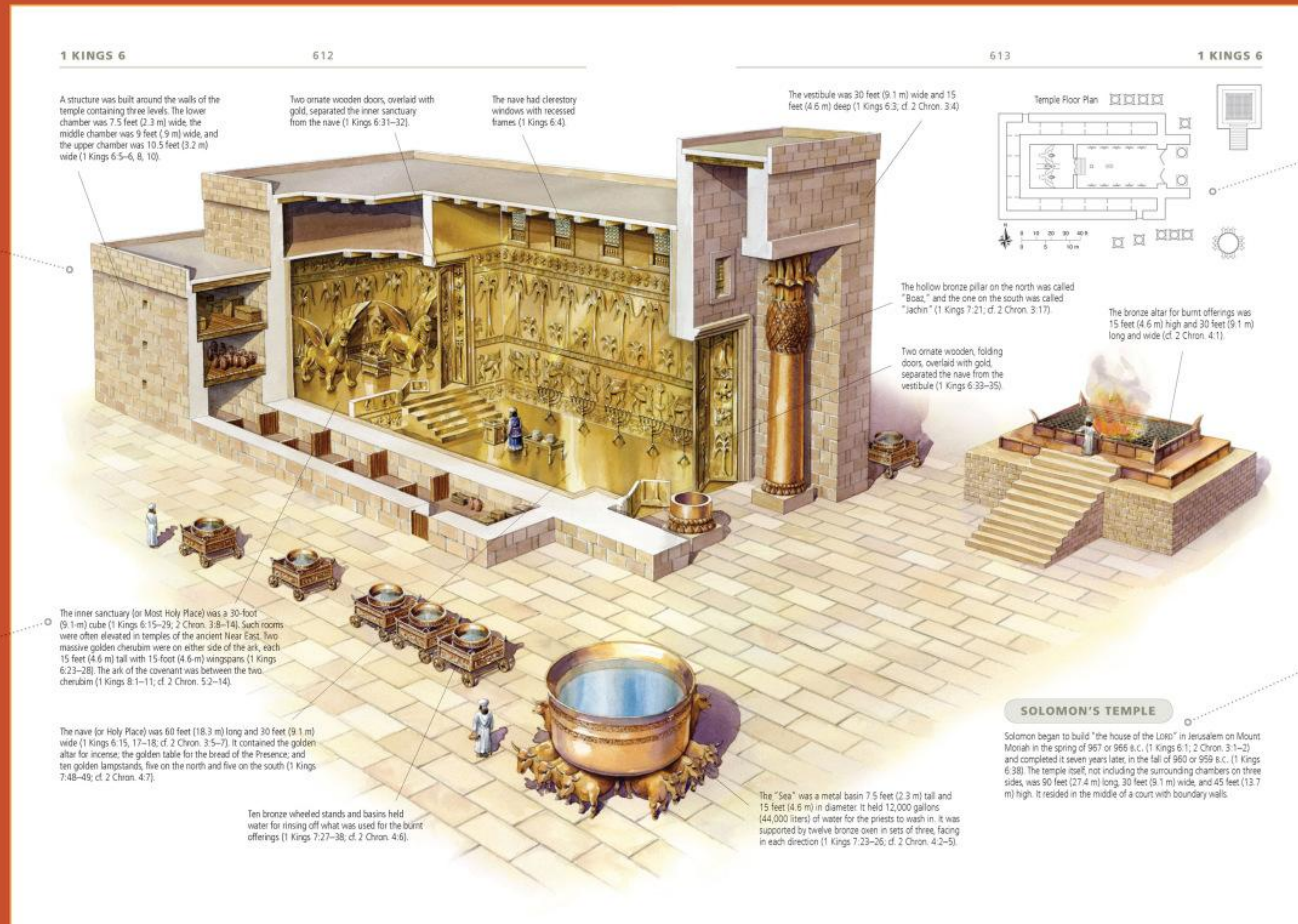
1 Kr hovorí o jeho múdrosti, nádhere stavieb - jeruzalemského chrámu a paláca, o rozsiahlom bohatstve. Slávna epocha však už nemá výbojného ducha Dávidovho kráľovstva: všetko sa konzervuje, organizuje a najmä využíva. Medzi dvoma časťami národa sa tvorí opozícia a po Šalamúnovej smrti v r. 931 pred Kr. sa jednotné kráľovstvo rozdelí: 10 severných kmeňov sa oddelí a zaťaží ich náboženská schizma (1 Kr 12–13).

Šalamúnov chrám 960-586 pred Kr.

► Illustration of Solomon's Temple

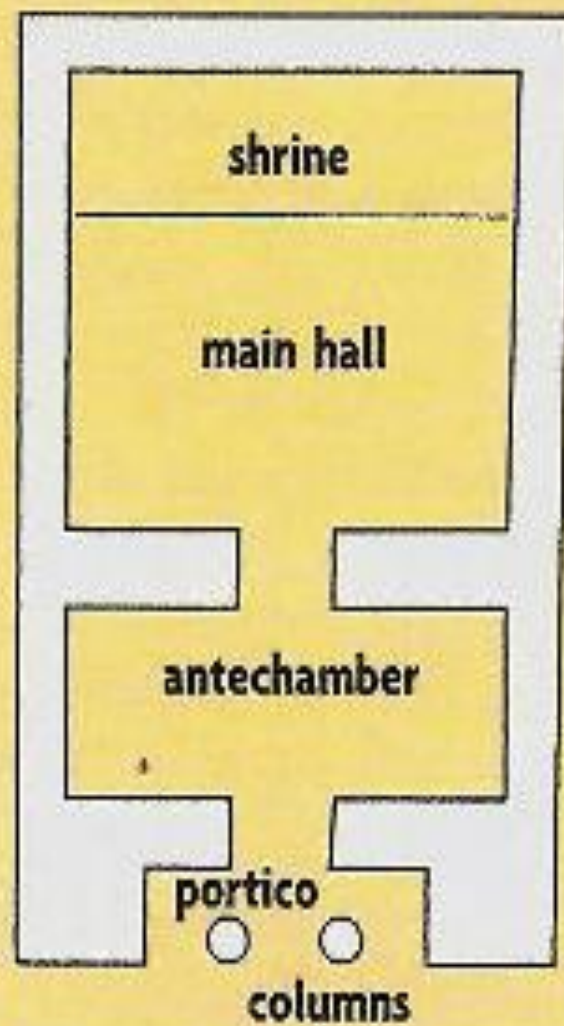
Over 48 all-new illustrations were developed exclusively for the ESV Study Bible. Created by the world's leading biblical archaeologists in partnership with a renowned architectural illustration firm, these drawings set a new standard for accuracy and beauty.

Concise captions describe each aspect of the illustration, including biblical references, measurements, and function.

'Ain Dara Temple

Solomon's Temple

AIN DARA - AFIN:

TEMPLE OF KIRDISH HETHITER. EMPIRE

Kráľ Jeroboam *1Kr 12,33-13,10*

Jeroboam otvára kult v Beteli, ustanoví v **15. deň ôsmeho mesiaca sviatok** (hebr. *hag*) je to obdoba ***chag sukkót*** - sviatku Stánkov, najdôležitejšieho z troch židovských sviatkov spojených s púťou do Jeruzalema, slávil sa 15. dňa siedmeho mesiaca *tišri*. Ako Jeroboam vyšiel v Beteli na oltár obetovať kadidlo, vtom prichádza Boží muž z Judska.

Zasvätenia oltárov máme aj inde v Biblii (Lv; 1-2 Krn; 2 Sam 24), pri ktorých sa obľuba Boha k danému oltáru preukáže zostúpením ***Božieho ohňa*** (hebr. *'eš 'elohím*) 1 Kr 18,38; porov. aj Nm 11,1.3.

V Beteli však tento oheň nezostúpi, ale príde ***Boží muž*** (hebr. *'iš 'elohím* - nepatrná zmena *'iš* oproti *'eš*), prorok, ktorý ohlásí zánik miesta a ktorý po nedodržaní Pánových pokynov zomrie potom, čo sa nechal pozvať iným prorokom, ktorý chcel asi prekaziť jeho proroctvo (zabil ho lev, no neroztrhal ho, ale bol pochovaný v pokoji do hrobu; trest bol zmiernený).

Táto kritika proti Betelu je doslova zvratom *posvätného slova* zaznievajúceho o mieste, ktoré si vyvolil Pán, tu je to však slovo odsúdenia (proroctvo trestu).

**Prorok Eliáš
pri potoku Karit**

Prorok **Eliáš** (1Kr 17-2 Kr 2)

Eliáš je prorok **monoteizmu** (vyhral súboj nad Bálovými prorokmi na Karmeli 1Kr 18, potom uniká pred Jezabel na vrch Horeb 1Kr 19 a následne potom povolá **Elizea**, proroka **Božej prozreteľnosti**; svoj život končí odchodom k Bohu v 2 Kr 2)

V kontexte **sucha** (tri a pol roka neprší, ak len na Božie slovo) dokáže Izraelitom a kráľovi Achabovi, že nie Bál uctievaný Achabom a Jezabel, ako boh búrky a úrody ale **Pán, Boh Izraela je opravdivým Pánom stvorenia a dejín**. Eliáš má črty Mojžiša a v Lukášovi má aj Ježiš črty Eliáša... Eliáš (v židovskej tradícii dodnes asistuje pri obriezke; pripraví mu 4. kalich pri paschálnej večeri) bol prorok očakávaný pred príchodom Mesiáša; Ján Krstiteľ mal v **Mk a Mt** črty očakávaného Eliáša.

Mojžiš	Eliáš	Eliáš/Ježiš
- Útek pred kráľom (Ex 2,15) - Zázračné nasýtenie chlebom a mäsom (Ex 16, Nm 11) - Pobyt v cudzej krajine (Ex 2,16-22) - Na Pánovo slovo sa vracajú domov vyzvať kráľa a prebudiť vieru ľudu (Ex 3-4) - Stavba oltára z 12 kameňov (Ex 24) - Mojžiš prosí za ľud (Ex 32,11-13) - putovanie na Sinaj a teofánia (Ex 33) - náhrada Mojžiša Jozuom (Dt 34,9; Nm 27,12-23) - Mojžiš končí pozemskú púť v Zajordánsku (Dt 34,48n)	- Útek pred kráľom (1Kr 17,2n) - zázračné nasýtenie chlebom a mäsom (1Kr 17) - Pobyt v cudzej krajine (1Kr 17,8-24) - Na Pánovo slovo sa vracajú domov vyzvať kráľa a prebudiť vieru ľudu (1Kr 18) - stavba oltára z 12 kameňov (1Kr 18) - Eliáš prosí za ľud (1 Kr 18,36-37) - putovanie na Sinaj a teofánia (1Kr 19) - náhrada Eliáša Elizeom (2Kr 2,1n) - Eliáš je vzatý zo zeme v Zajordánsku (2Kr 2,1-12)	<i>vzkriesenie v Sarepte (1Kr 17,10n)- vzkriesenie naimského chlapca (Lk 7,12n)</i> <i>- prechod Eliáša cez Jordán a odchod (2 Kr 2,8)- pri premenení Ježiš hovorí o odchode v Jeruzaleme (Lk 9,31)</i> <i>- povolanie Elizea (1Kr 19) - nárok v nasledovaní Ježiša, ruka na pluhu (9,61-62)</i> <i>- odchod Eliáša do neba (2 Kr2) - odchod Ježiša do neba (Lk 24,50-53; Sk 1,9-11)</i> <i>- odovzdanie ducha Elizeovi (2Kr 2,9.15) - zoslanie Ducha apoštolom (Sk 2)</i>

Prorok Eliáš a povolanie Elizea (1Kr 19,19-21)

¹⁹ Keď odtiaľ odišiel, našiel Elizea, Safatovho syna, ako práve oral.

Dvanásť **záprahov volov** mal pred sebou, on bol pri dvanástom.

Eliáš prešiel popri ňom a hodil naň **SVOJ PLÁŠŤ**.

²⁰ On zanechal voly, **bežal ZA Eliášom** a povedal:

„Dovoľ, aby som pobožkal svojho otca a matku, potom **pôjdem ZA tebou!**“

Odvetil mu: לָךְ שׁוּב כִּי מִה-עָשִׂיתִי לָךְ

“Chod', **vrát'** sa, ved' čože som ti urobil?

(Iný preklad: Chod' a vrát' sa, ved' vieš, čo som ti urobil!) “

²¹ **Odvrátil** sa od neho, vzal **záprah volov**, zabil ich, na jarme volov uvaril mäso a dal ho ľuďom jesť.

Potom vstal, **išiel ZA Eliášom** a posluhoval mu.

Eliáš povolá Elizea pri práci, ako Ježiš učeníkov; plášť reprezentuje osobu proroka, prikrytie je gesto povolania. Po rozlúčke s rodičmi sa lúči s minulosťou, ktorú symbolicky ukončí hostinou s mäsom z dvoch volov pripravených na dreve ich jariem. Tým odchádza z rodinného klanu a vstupuje do novej etapy a skupiny, medzi prorokových synov (2 Kr 2,3), no medzi nimi sa stane prvý, keď získa dve tretiny ducha svojho učiteľa ako prvorodený syn z majetku otca (Dt 21,17)

1 Kr 19,19-21 (Elizeus)	Mt 4,18-22 (4 učeníci)
¹⁹ odtiaľ odišiel	¹⁸ Keď raz kráčal popri Galilejskom mori,
¹⁹ a našiel Elizea, Safatovho syna,	videl dvoch bratov, Šimona, ktorý sa volá Peter, a jeho brata Ondreja,
¹⁹ ako práve oral	ako spúšťajú sieť do mora; boli totiž rybármi.
¹⁹ prešiel popri ňom a hodil naň svoj plášť	¹⁹ I povedal im: "Pod'te <i>za mnou</i> a urobím z vás rybárov ľudí."
²⁰ a Elizeus povedal: „Dovoľ, aby som pobozkal	²⁰ Oni hneď zanechali siete a išli <i>za ním</i> .
²⁰ svojho otca	²² Jakub Zebedejov a jeho brat Ján... zanechali loď i svojho otca
²⁰ potom <i>pôjdem ZA</i> tebou!	
²¹ vstal, <i>išiel ZA Eliášom</i> a posluhoval mu.	²² a išli <i>za ním</i> .

Láska k Ježišovej Cirkvi, ktorá je aj hierarchická

Moderný slogan:

„Cirkev nie, Kristus áno;

Kristus nie, Boh áno;

Boh nie, človek áno“.

(?)

Pastorálne listy

Označenie „pasl 8. stor. a vyjadruje ich hlavný zámer: hlavnou činnosťou je „**pastorálna**“ starostlivosť o kresťanské komunity potom, čo sa misionári vzdialili alebo zomreli. Významnou témou *Tít* a *1 Tim* je usporiadanie Cirkvi, t.j. **ustanovenie autorít na vedenie komunit** kresťanov, ktorých často nazývali „pastieri“ . V novozákonnej symbolike je **misionár:**

- **rybárom**, v titule je dôraz na vodcovstvo (evanj.)
- **pastierom** ten, čo duchovne živí tých, čo boli získaní pre Krista misijnou činnosťou.

Literárny druh pastoraálnych listov

Tít a 1 Tim sa podobajú spisu *Didaché* (r. 100-120), a sú **cirkevnou príručkou** budujúcou hierarchické štruktúry a varuje pred nepravými učiteľmi a prorokmi. Takýto literárny druh dokladá aj spis *Didascalia Apostolorum*.

Tít a 1 Tim sa od M. Woltera: *Die Pastoralbriefe als Paulustradition* (1988) vnímajú v kontexte legislatívnej praxe cisára: *mandata principis* (=príkazy vládcu)

2 Tim vôbec nehovorí o cirkevnej organizácii a Tít iba v náznakoch. **2 Tim** prezrádza skôr atmosféru **Pavlovho testamentu**. Navyše má blízko k listom z väzenia (Flp, Flm, Kol, Ef).

Poradie listov

Tít (menej rozvinutá cirkevná štruktúra),

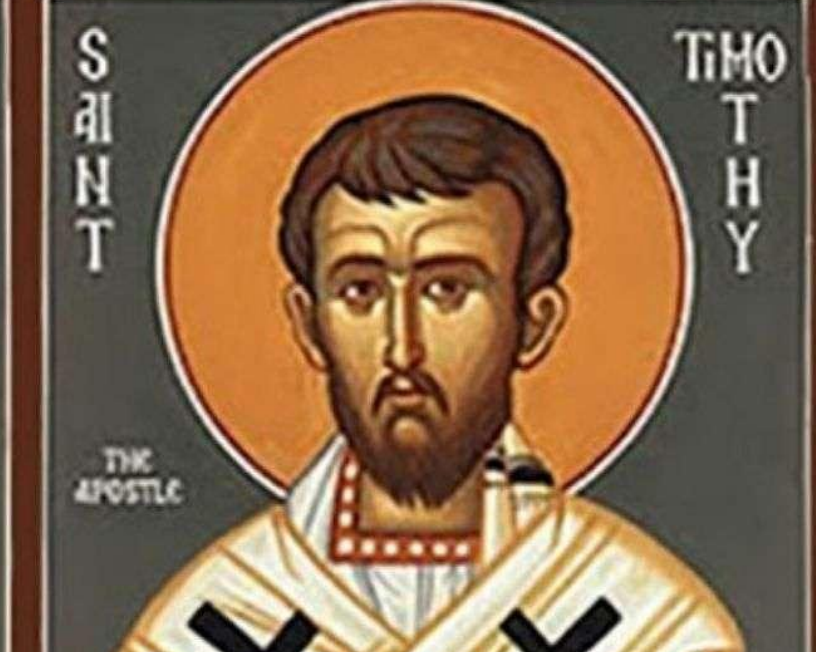
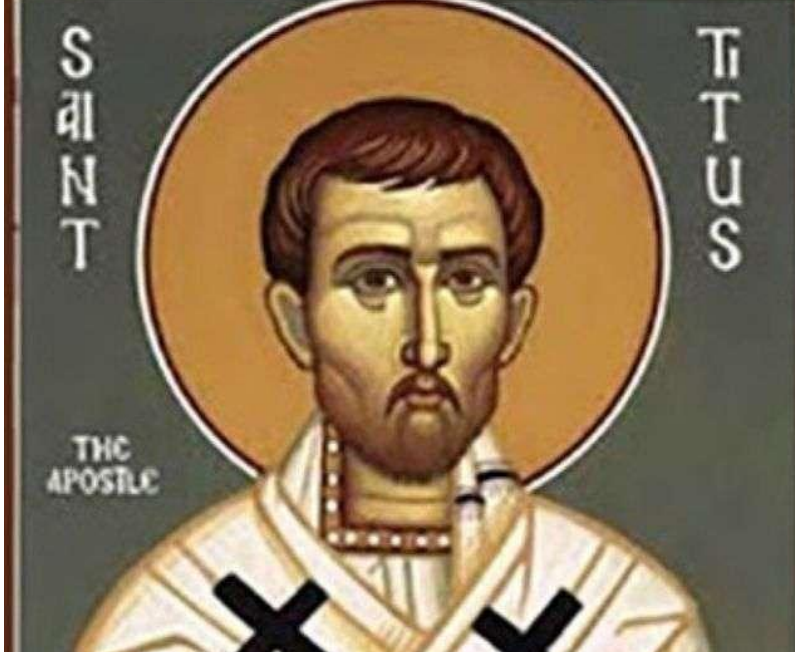
1 Tim (rozvinutejšia štruktúra) a

2 Tim (spomína sa Pavlova smrť).

Toto poradie je dosvedčené v Muratoriho zlomku (z 2. pol. II. stor. po Kr.) a u *Ambrosiast*a (IV. stor.)

Kánonická pozícia Pavlových listov (+Hebr)

Pôvodná zbierka	Prvý prídavok	Druhý prídavok
Rim 34410 gr.písmen 1 Kor 32767 2 Kor 22280 Gal 11091	Ef 10012 Flp 8009 Kol 7897 1 Sol 7423 2 Sol 4055 Flm 1575	1 Tim 8869 2 Tim 6538 Tít 3733

Definície Boha v 1 Jn

„Boh je svetlo“

(1 Jn 1,6)

„Boh je láska“

(1 Jn 4,8.16)

(spoločenstvo,
hriech, neprávost')

1 Jn 5,2

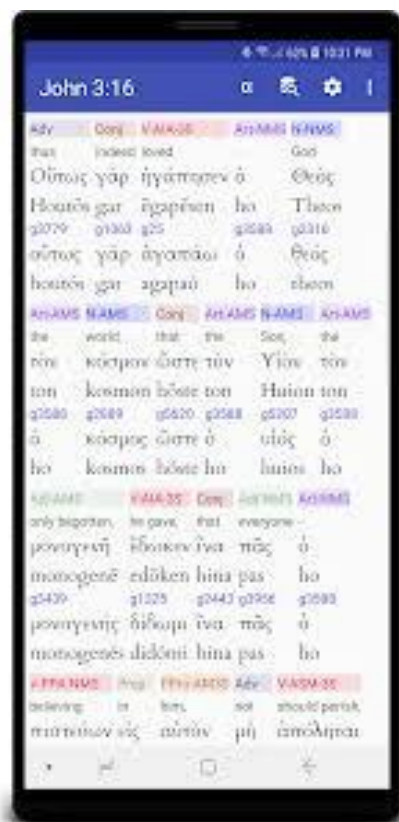
Podľa toho poznáme,
že milujeme Božie deti,
keď milujeme Boha
a plníme jeho prikázania.

Aplikácie v angličtine s pôvodnými bibl. textami a slovníkmi

pre *Android*

Hebrew/Greek Interlinear Bible

pre *iPhone*

Bible hub

